

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Методичні вказівки
до проведення практичних занять
з дисципліни
«МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»
для студентів денної форми навчання**

Напрямок підготовки „Менеджмент”
Спеціальність „Менеджмент організацій”

Одеса 2010

ЗМІСТ

	Передмова	4
1	Практичне заняття № 1 за темою «Сутність, закономірності і тенденції розвитку міжнародних економічних відносин»	5
2	Практичне заняття № 2 за темою «Міжнародна торгівля товарами і послугами»	7
3	Практичне заняття № 3 за темою «Міжнародна торгова політика»	9
4	Практичне заняття № 4 за темою «Міжнародна трудова міграція»	12
5	Практичне заняття № 5 за темою «Міжнародні кредитні та валютно-фінансові відносини»	14
6	Практичне заняття № 6 за темою «Економічна ефективність міжнародної інвестиційної діяльності»	17
7	Практичне заняття № 7 за темою «Міжнародна економічна інтеграція»	19
8	Практичне заняття № 8 за темою «Регулювання різних форм міжнародних економічних відносин»	21
	Рекомендована література	22

ПЕРЕДМОВА

У відповідності до навчального плану дисципліна «Міжнародні економічні відносини» вивчається студентами спеціальності «Менеджмент організацій» протягом 3 семестру. Практичні заняття мають мету поглибити і закріпити теоретичні знання, отримані студентами на лекціях, прищепити їм практичні навички застосування теорії до розв'язування задач, уміння аналізувати конкретні аспекти міжнародної діяльності країн.

Метою вивчення дисципліни «Міжнародні економічні відносини» є формування у студентів системи спеціальних знань з проблем розвитку та сучасного стану міжнародних економічних відносин для фундаментальної та спеціальної освіти та для практичної діяльності за фахом.

Предметом вивчення дисципліни є система зв'язків національних економік різних країн на основі міжнародного поділу праці.

В результаті вивчення дисципліни «Міжнародні економічні відносини» студенти повинні знати: теоретичні аспекти МЕВ, сучасні особливості розвитку світового господарства, форми МЕВ, принципи ціноутворення, види і форми міжнародної торгівлі, міжнародну трудову міграцію, інвестиційну діяльність та виробниче, науково-технічне співробітництво, світову валютну систему, міжнародні валютно-кредитні відносини, регулювання різних форм МЕВ.

Студенти повинні вміти: аналізувати динаміку, структуру, кон'юнктуру міжнародної торгівлі, розраховувати економічні ефекти від спеціалізації, впровадження тарифів, інтеграційних процесів, аналізувати напрямки і ефективність міжнародної трудової міграції, переливу капіталу, розраховувати котирування валютних курсів.

У зв'язку з цим методичні вказівки до проведення практичних занять охоплюють всі основні теми з курсу «Міжнародні економічні відносини». До кожної з тем практичних занять надається перелік питань для обговорення, завдання до аналітичного опрацювання, задачі для розв'язку, а також пропонуються теми доповідей для проведення дискусій.

Оцінювання знань та вмінь студентів здійснюється за кредитно-модульною системою відповідно до робочої програми з дисципліни «Міжнародні економічні відносини».

Таким чином, після вивчення дисципліни «Міжнародні економічні відносини» студенти повинні набути навичок щодо використання одержаних знань на практиці при аналізі міжнародних економічних відносин, а також застосовувати сучасні методи та інструменти їх аналізу.

Практичне заняття № 1.

ТЕМА: СУТНІСТЬ, ЗАКОНОМІРНОСТІ І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

МЕТА: визначити місце міжнародної економіки в сучасній економічній науці, висвітити взаємозв'язок складових сучасної економічної теорії, окреслити предмет і структуру курсу «Міжнародні економічні відносини».

Питання для обговорення:

1. Міжнародна економіка в системі економічної науки. [2 с.8-10],[3 с.12-14]
2. Предмет міжнародної мікроекономіки. [2 с.10-11]
3. Предмет міжнародної макроекономіки. [3 с.11-12]
4. Системне визначення курсу „Міжнародні економічні відносини”. [4 с. 5-9]

Теми доповідей:

1. Проблема розвитку міжнародної економіки в умовах глобалізації.
2. Факторні передумови міжнародної економічної діяльності України.
3. Оцінка розвитку міжнародної економічної діяльності в системі відкритої економіки України.

Аналітичні завдання:

Завдання 1. Визначте ступінь залежності країн світу від міжнародної торгівлі та зробіть їх групування на високо- середньо- і низько залежні. Яку позицію займає Україна? Прокоментуйте.

Завдання 2. Проаналізуйте зміни, які відбулись протягом останніх 5 років в товарній та географічній структурі зовнішньої торгівлі України та її трьох основних торговельних партнерів. Поясніть причини відмінності в товарних структурах.

Завдання 3. Проаналізуйте по країнах світу позитивний вплив збільшення експорту на економічне зростання.

Завдання 4. Підберіть приклади дії чинників сприяння економічному розвитку та міжнародній торгівлі. Дайте їх оцінку.

Завдання 5. Проаналізуйте зв'язок між рівнем економічної свободи та ефектом економічного розвитку по країнах світу.

Завдання 6. Проаналізуйте зміни, які відбулись за останні 10 років в групі провідних країн-експортерів та країн-імпортерів щодо їхньої частки в світовій торгівлі.

Завдання 7. Інколи міжнародною економікою вважають тільки зовнішньоекономічні зв'язки держав одна з одною, міжнародні економічні відносини. Наведіть аргументи «за» та «проти» такого підходу.

Розв'язання задач:

Задача 1. Розрахувати зовнішньоторговельний оборот і сальдо торгового балансу України по товарах. Проаналізувати динаміку. Розрахувати експортну та імпортну квоти. Зробити висновки про ступінь відкритості економіки України.

Таблиця 1.1. Вихідні дані, млрд. дол.США:

Роки	Експорт	Імпорт	Оборот	Сальдо
1996	14,4	17,6		
1997	14,2	17,1		
1998	12,6	14,7		
1999	11,6	11,8		
2000	14,6	14,0		
2001	16,3	15,8		
2002	18,0	17,0		
2003	23,1	23,0		

Задача 2. Розрахувати зовнішньоторговельний оборот і сальдо торгового балансу по торгівлі товарами та послугами з Російською Федерацією. Проаналізувати динаміку.

Таблиця 1.3. Вихідні дані, млн. дол.США

Роки	Експорт	Імпорт	Оборот	Сальдо
1998	5155,2	7377,0		
1999	4564,7	5842,1		
2000	5564,7	6009,6		
2001	5741,0	6010,2		
2002	5499,4	6569,9		
2003	6505,2	8936,0		
2004	8197,9	12152,1		
2005	10070,3	13280,2		
2006	11787,7	14383,8		
2007	16079,6	17534,9		
2008	19584,5	20300,7		

Практичне заняття № 2.

ТЕМА: МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ ТОВАРАМИ І ПОСЛУГАМИ

МЕТА: дати загальну характеристику та визначити базові поняття міжнародної торгівлі, з'ясувати об'єктивні підстави еволюції сучасних теорій міжнародної торгівлі, визначити механізм функціонування світових ринків товарів та послуг.

Питання для обговорення:

1. Міжнародна торгівля: сутність, обсяги, структура, специфічні риси, сучасне значення. [2 с.14-25] [5 с.148-151]
2. Класичні теорії міжнародної торгівлі: переваги і обмеженість. [2 с.25-32], [3 с. 61-64]
3. Альтернативні теорії міжнародної торгівлі: причини виникнення та сучасні напрями розвитку. [2 с.32-34] [3 с. 60-61]
4. Особливості функціонування світових ринків товарів та послуг. [2 с.45-58]

Теми доповідей:

1. Міжнародна торгівля та економічний розвиток.
2. Пошуки нової парадигми в теорії міжнародної торгівлі.
3. Аналітичні показники результативності міжнародної торгівлі: склад та методика розрахунків.

Аналітичні завдання:

Завдання 1. Назвіть галузі, в яких, на вашу думку, Україна має порівняльну перевагу, та визначить їх частку в українському експорті.

Завдання 2. Українські металурги вимагають підвищення заробітної плати, але витрати праці на одиницю виготовленого металу залишаються незмінними. За допомогою теорії порівняльних переваг поясніть, як підвищення заробітної плати вплине на зовнішню торгівлю України чорними металами.

Завдання 3. Які фактори виробництва в Україні можна вважати надлишковими: капітал, технологію, землю або працю? Які товари у зв'язку з цим Україна має продукувати: капіталомісткі, трудомісткі або ті, що потребують забезпеченості землею?

Розв'язання задач:

Задача 1. В світі є дві країни, які продукують два товари.

Визначити:

1. На виробництві якого товару слід спеціалізуватись кожній з країн.

2. Обсяги виробництва до і після спеціалізації.
3. Виграш світу в цілому внаслідок спеціалізації згідно з теорією абсолютних переваг.

Таблиця 2.1. Вихідні дані:

Країна	Загальні затрати праці, годин		Затрати праці на одиницю товару, годин		Обсяг доступної праці, годин
	чай	цукор	чай	цукор	
Україна	50	50	20	5	100
Індія	50	50	4	10	100

Задача 2. Світова економіка складається з двох країн, кожна з яких виробляє два товари.

Розрахувати: результат спеціалізації та світової торгівлі для кожної з країн, згідно з теорією порівняльних переваг.

Таблиця 2.2. Вихідні дані:

Країна	Загальні затрати праці, годин		Затрати праці на одиницю товару, годин		Обсяг доступної праці, годин
	телевізори	цукор	телевізори	цукор	
Японія	120	30	5	5	150
Україна	96	24	24	6	120

Коефіцієнт міжнародного обміну товару 1 на товар 2 = 2,5. Обсяг продажу товару 1 при обміні = 5.

Задача 3. Українська ферма виробляє пшеницю і молоко, для цього максимально може використати 800 годин праці та 1200 га землі. Виробництво 1 т пшениці потребує 20 годин праці та використання 10 га землі. Виробництво 1 т молока потребує 8 годин праці і 16 га землі.

Визначити:

Чи може ферма виробити 50 т молока і 90 т пшениці одночасно?

Задача 4. Магнітофони є відносно трудомістким товаром, вони потребують для виробництва 30 годин праці та 6 га землі та продаються за 90 дол. США кожен. Авокадо – товар, що потребує відносно більших витрат землі. На виробництво 1 т авокадо необхідно 1,5 години праці та 6 га землі, при цьому 1 т авокадо можна продати за 6 дол. США.

Визначити:

Якщо в США 180 млн. працівників та 300 млн. га землі, а в Мексиці – 60 млн. працівників та 75 млн. га землі, то в якому співвідношенні буде здійснюватись торгівля між двома країнами, для відповіді скористайтесь запереченням теорії співвідношення факторів виробництва Хекшера-Оліна В.Леонтьєвим.

Практичне заняття № 3.
ТЕМА: МІЖНАРОДНА ТОРГОВА ПОЛІТИКА

МЕТА: висвітити основні суперечності сучасної міжнародної торговельної політики та шляхи їх подолання.

Питання для обговорення:

1. Основні типи торговельної політики. [2 с.34-36], [3 с. 112-118]
2. Тарифні методи торговельної політики. [2 с.36-38]
3. Економічні наслідки впровадження мита. [1 с.62-67], [2 с.38-39]
4. Нетарифні методи торговельної політики. [2 с.39-45]
5. Експортно-імпортна політика України. [1 с.68-98], [4 с. 56-78]

Теми доповідей:

1. Торговельна політика країн з різними рівнями розвитку економіки.
2. Митні тарифи і принцип порівняльної переваги.
3. Формування митно-тарифного регулювання в процесі інтеграції України у світове господарство.
4. Макроекономічні висновки наслідків зміни імпортного мита при приєднанні України до СОТ.

Аналітичні завдання:

Завдання 1. Найбільш вагомі аргументи на користь тарифного захисту є водночас і найбільш уразливими. Які це аргументи? Дайте докладну оцінку штучним торговим бар'єрам, таким як мита та імпортні квоти, як засобам досягнення та підтримки повної зайнятості.

Завдання 2. В 1981-1985 рр. Японія погодилась на добровільні експортні обмеження, які призвели до скорочення американського імпорту японських автомобілів приблизно на 10%. Які, на вашу думку, короткострокові та довгострокові результати такого рішення для американської та японської автомобільної промисловості?

Завдання 3. Українські виробники продуктів харчування зазнають втрат внаслідок масового імпорту. Який метод торгової політики ви запропонували б застосувати для обмеження імпорту і чому?

Розв'язання задач:

Задача 1. Ставка українського імпортного тарифу на закордонний одяг становить 10%, на тканини – 1%. Вартість тканини становить 15% вартості одягу. Необхідно розрахувати ефективний рівень тарифу якщо:

1. Імпортне мито на готовий одяг зросте до 30%.
2. Мито на тканини збільшиться до 10%.

3. Мито на одяг зменшиться до 5%.

На основі розрахунків зробити аналітичні висновки.

Задача 2. Ставка українського імпортного тарифу на телевізори становить 30%, на електронно-променеві трубки для телевізорів – 60%. Розрахувати ефективний рівень митного захисту і визначити, про що свідчить отриманий результат, якщо:

1. Вартість трубки становить 40% вартості телевізору.
2. Вартість трубки становить 50% вартості телевізору.
3. Вартість трубки становить 60% вартості телевізору.

На основі розрахунків зробити аналітичні висновки.

Задача 3. Розрахувати ефективний рівень митного тарифу. Як зміниться ефективний рівень митного тарифу, якщо

1. Імпортне мито на готовий товар зросте в 2 рази?
2. Імпортне мито на всі комплектуючі скоротиться в 2 рази?

Таблиця 3.1. Вихідні дані:

Товар, комплектуючі	Ціна, грн за од.	Мито, %
Одяг	200	20
Тканина	40	8
Гудзики	12	1
Акcesуари	24	1

Задача 4. Розрахувати чистий економічний ефект від впровадження імпортного тарифу на цукор.

Таблиця 3.2. Вихідні дані:

Показник, тис. т.	До тарифу	Після тарифу
Обсяг виробництва	165	192
Обсяг споживання	235	216
Світова ціна, дол. США за т.	196	
Імпортне мито	15%	

Визначити:

1. Обсяг імпорту до і після введення тарифу.
2. Ефект доходу (виграш державного бюджету від введення тарифу).
3. Ефект переділу (виграш внутрішніх виробників від введення тарифу за рахунок споживачів).
4. Ефект захисту (втрати країни через виробництво товару, штучно захищеного тарифом).
5. Ефект споживання (втрати споживачів через скорочення споживання).
6. Чистий приріст споживання в результаті скасування тарифу.

Задача 5. Світова ціна на цукор з Куби, що знаходиться у порту Роттердам, становить 300 дол. США за 1 т. Мито на імпорт цукру в Німеччині – 30%. Якби імпорт цукру не обкладався тарифом, його річне виробництво в Німеччині становило б 3 млн т, споживання – 4 млн т, імпорт – 1 млн т. Після обкладання імпорту тарифом внутрішнє виробництво цукру збільшилося до 3,4 млн т, споживання скоротилося до 3,7 млн т, імпорт скоротився до 0,3 млн т. Необхідно розрахувати та зобразити графічно:

1. Виграш німецьких споживачів, якби тариф було б скасовано.
2. Втрати німецьких виробників цукру від скасування тарифу.
3. Втрати бюджету від скасування тарифу.
4. Чистий приріст споживання в результаті скасування тарифу.

Практичне заняття № 4.
ТЕМА: МІЖНАРОДНА ТРУДОВА МІГРАЦІЯ

МЕТА: означити сутність, причини і наслідки міжнародної трудової міграції, набути навичок розрахунку економічних ефектів міграції робочої сили.

Питання для обговорення:

1. Причини міжнародної міграції робочої сили. [2 с.79-81], [6 с. 229-249]
2. Основні етапи міжнародної міграції робочої сили. [2 с.81-83]
3. Сучасні центри притягання робочої сили. [2 с. 83-85]
4. Наслідки переміщення трудових ресурсів. [2 с.85-87], [4 с. 227-229]

Теми доповідей:

1. Український контекст міжнародної міграції робочої сили.
2. Імміграційна політика країн-імпортерів трудових ресурсів.
3. Еміграційна політика країн-експортерів трудових ресурсів.

Аналітичні завдання:

Завдання 1. Якщо розглядати робочу силу не як фактор виробництва, а як товар, і міжнародну міграцію не як переміщення фактора виробництва, а як звичайну міжнародну торгівлю, то в чому специфіка такої торгівлі?

Завдання 2. Якщо місцеві галузі виробництва почнуть інтенсивно використовувати дешеву іноземну робочу силу, доходи якої не включаються в склад національного багатства країни, то що відбудеться з рівнем добробуту в країні?

Розв'язання задач:

Задача 1. В Україні і Росії є два фактори виробництва – земля і праця, за допомогою яких виробляється пшениця. На українській фермі виробництвом пшениці зайняті 11 робітників, на російській – 3. Зв'язок між кількістю зайнятих і граничним продуктом праці одного працівника в кожній з країн, що виражений у кількості одиниць товару, наступний:

Таблиця 4.1. Вихідні дані:

Кількість робітників	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110
Граничний продукт	20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	10

Визначити:

1. Граничний продукт праці в кожній з країн.
2. В якій з країн вища заробітна плата.
3. Яким буде напрямок міграції робочої сили.

4. Які будуть масштаби міграції.
5. Коли міграція припиниться.

Задача 2. Україна виробляє цукор, використовуючи два фактори виробництва – землю і працю. Граничний продукт праці кожного робітника, виражений в доларах, скорочується зі зростанням їх кількості таким чином:

Таблиця 4.2. Вихідні дані:

Кількість робітників	1	2	3	4	5	6
Граничний продукт	12	10	8	6	4	2

1. Від чого залежить реальна заробітна плата робітників?
2. Якщо власник землі наймає трьох українських працівників, якою буде їх сукупна заробітна плата?
3. Якщо власник землі наймає трьох іммігрантів з В'єтнаму, як зміниться його доходи?

Задача 3. Пропозиція і попит на робочу силу на ринку праці країни X описується такими рівняннями:

$$Q_s = 45P - 90 = Q_d = 170 - 20P$$

Де P – зарплата, дол. за годину;

Q – кількість працівників, млн осіб.

Після скасування заборони на в'їзд робітників у країну X іммігрувало в пошуках роботи 16 млн осіб.

Визначити: яку частку становлять працівники-іммігранти в загальній кількості робітників країни X?

Задача 4. Розрахувати економічні ефекти міграції робочої сили.

Таблиця 4.3. Вихідні дані:

Працевдатне населення, млн. осіб	Польща		Працевдатне населення, млн. осіб	Україна	
	Середня зарплата, дол. за рік			Середня зарплата, дол. за рік	
	Повна зайнятість	50% безробіття		Повна зайнятість	50% безробіття
10	3000	4200	20	2400	3000

Визначити:

1. Обсяги виробництва, доходи робітників та власників факторів виробництва до і після міграції в обох країнах.
2. Яка країна і чому виграє (програє) від руху робочої сили.
3. Напрями і обсяги міграції.
4. Вплив міграції на світову економіку.

Практичне заняття № 5.
ТЕМА: МІЖНАРОДНІ КРЕДИТНІ ТА ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВІ
ВІДНОСИНИ

МЕТА: висвітити поняття та структуру міжнародних кредитного та валютного ринків, розглянути класифікацію країн за рівнем зовнішньої заборгованості, набути навичок аналізу перепливу капіталу та розрахунку валютних курсів.

Питання для обговорення:

1. Міжнародний кредитний ринок, його структура. [2 с.72-76]
2. Класифікація країн за рівнем зовнішньої заборгованості. [2 с.76-79]
3. Міжнародний валютний ринок, його структура. [3 с.323-326]
4. Сутність валюти та валютного курсу. [2 с.122-124]
5. Розрахункові види валютних курсів. [2 с.124-136]

Теми доповідей:

1. Сучасні теорії міжнародного руху капіталу.
2. Правило Л.Вальраса.
3. Проблеми заборгованості найбільш розвинутих країн на сучасному етапі.
4. Зовнішній борг України та його реструктуризація.

Аналітичні завдання:

Завдання 1. У 70-х на початку 80-х років латиноамериканські країни активно брали позики, що призвело до боргової кризи. Водночас країни Південно-Східної Азії активно інвестували свій капітал, що дало їм змогу зробити економічний ривок. Під кутом зору теорії між часової торгівлі:

1. Які країни схильються до поточного, а які до майбутнього споживання.
2. Для якої групи країн реальна процентна ставка за міжнародними позиками буде вищою.
3. Які товари – поточного чи майбутнього споживання буде експортувати та імпортувати кожна з груп країн.
4. З яких додаткових причин міжнародні кредити можуть надаватись Латинській Америці за вищими процентними ставками, ніж країнам Південно-Східної Азії.

Завдання 2. Із середини до кінця 1970-х років ієна подорожчала щодо долара, хоча темп інфляції був в Японії вищим, ніж в США. Як це можна пояснити через підвищення продуктивності японської економіки порівняно з американською?

Завдання 3. Якщо центральний банк Великобританії друкує гроші, аби зменшити безробіття, що станеться з вартістю фунта стерлінгів в короткостроковому та довгостроковому періодах.

Завдання 4. З 1980 по 1984р. курс дол.США зріс майже на 80%. За оцінкою експертів, курс долара був фактично завищений порівняно з його купівельною спроможністю. Як відобразилось підвищення курсу на імпортерах і експортерах товарів у США, припливі капіталу?

Розв'язання задач:

Задача 1.

Таблиця 5.1. Вихідні дані:

Польща			Україна		
Обсяг капіталу, млрд. дол. США	Процентна ставка, %		Обсяг капіталу, млрд. дол. США	Процентна ставка, %	
	При внутр. інвестуванні	При зовн. інвестуванні		При внутр. інвестуванні	При зовн. інвестуванні
6	8	30	2	16	24

Процентні ставки діють за умови 100% інвестування.

За результатами розрахунку заповніть таблицю:

Таблиця 5.2. Результати розрахунку:

№	Питання для розрахунку	Параметри рівняння		
		0,3	-8	a0
п/п		-4	4	a1
		Польща млрд дол. США	Україна млрд дол. США	
1	2	3	4	
1	Який дохід на інвестований капітал (у %) за умови відсутності міжнародного руху капіталу?			
2	Який обсяг виробництва буде забезпечений цим капіталом за умови відсутності його руху?			
3	Який прибуток власників капіталу за умови відсутності його руху між країнами?			
4	Який дохід власників інших факторів виробництва за умови відсутності руху капіталу?			
5	Який обсяг капіталу „переливається” з країни в країну, в який бік і чому?			
6	Яка встановиться ставка (у %) при знятті обмежень на рух капіталу?			
7	Який обсяг капіталу матимуть країни після закінчення руху капіталу?			

1	2	3	4
8	Який виграш експортера капіталу за рахунок його продуктивного використання в іншій країні?		
9	Який чистий виграш імпортера капіталу за обсягом виробництва?		
10	Який встановиться обсяг виробництва після закінчення руху капіталу?		
11	Які будуть доходи власників капіталу після закінчення руху капіталу?		
12	Які будуть доходи власників інших факторів виробництва після закінчення руху капіталу?		
13	Який виграш (програв) власників капіталу від міжнародного руху капіталу?		
14	Який виграш (програв) власників інших факторів виробництва від міжнародного руху капіталу?		
15	Які зміни обсягів виробництва від міжнародного руху капіталу?		
16	Який розмір виграшу (програшу) в масштабах світової економіки?		

Задача 2. Розрахуйте валютні курси прямого і оберненого котирування.
Таблиця 5.3. Вихідні дані:

Іноземна валюта	Пряме котирування	Обернене котирування
Британський фунт	1,8	x
Південнокорейська вона	x	700
Канадський долар	0,86	x
Японська ієна	x	192,3
Мексиканське песо	0,042	x
Бразильський крузейро	x	108,69
Ріал Саудівської Аравії	x	3,5
Венесуельський болівар	x	4,5

Задача 3. 18 листопада 1967р. курс GBR офіційно знизився з 2,8 до 2,4 USD. Визначте відсоток девальвації і вимушеної ревальвації валют. Як відобразилось на англійських імпортерах і експортерах зміна валютного курсу?

Практичне заняття № 6.
ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ МІЖНАРОДНОЇ
ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

МЕТА: визначити особливості міжнародного інвестиційного процесу, сутність і види інвестицій, набути навичок відбору країни для здійснення інвестицій та аналізу ефективності міжнародної інвестиційної діяльності.

Питання для обговорення:

1. Сучасні особливості міжнародного інвестиційного процесу. [4 с. 173-178]
2. Роль і характер прямих зарубіжних інвестицій. [2 с.61-67], [5 с. 186-193]
3. Масштаби міжнародних прямих інвестицій та їх розподіл в сучасному світовому господарстві. [21 с.67-72], [5 с. 194-199]
4. Міжнародна торгівля інжиніринговими послугами. [2 с.93-95], [4 с. 115-118]

Теми доповідей:

1. Технологія як фактор економічного зростання.
2. Динамічні моделі технологічних відмінностей.
3. Участь України в міжнародних інвестиційних процесах.
4. Позиція України на міжнародному ринку технологій.

Аналітичні завдання:

Завдання 1. Які з наведених прикладів інвестицій вважаються прямими, а які портфельними:

1. Український банк купив акції російської компанії „Лукойл” на 20 млн дол.. Загальна сума випуску акцій становить 600 млн дол..
2. Польський банк купив будинок у Львові, в якому відкрив свою філію в Україні.
3. Харківський тракторний завод збільшив свою частку в статутному капіталі СП, яке зареєстроване в Росії, з 51 до 75%.
4. Українська фірма за дорученням клієнта з Німеччини купила 11% поточного випуску акцій „Укртрансавто”.
5. Канадська фірма „Макдоналдс” відкрила ще один ресторан в Києві.
6. Українсько-американський інвестиційний фонд розмістив 100 млн дол.. США в українських державних короткострокових зобов'язаннях та облігаціях державної позики.

Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 2. Американська компанія „Майкрософт” продає за ліцензіями нову версію програмного продукту. Який спосіб оплати за ліцензію –

роялті, паушальний платіж, участь в прибутках чи участь у власності – ви включили б до ліцензійної угоди, здійснюючи продаж програми:

1. Індивідуальним користувачам.
2. Компаніям, що розробляють прикладні програми, які працюють у цьому програмному продукті.
3. Компанії, яка прагне стати генеральним дистриб'ютором всієї продукції „Майкрософт”.

Відповідь обґрунтуйте.

Розв'язання задач:

Задача 1. Необхідно зробити висновок про ефективність інвестицій в країнах А і В, спираючись на оцінку факторів, розроблену консультаційною фірмою з США.

Таблиця 6.1. Вихідні дані:

Оцінка факторів	Країна А	Країна В
1. Політична стабільність (2 - 18)	Стабільна тривалий час (18)	Стабільна в перспективі (12)
2. Економічна стабільність (0-16)	Низькі темпи зростання економіки та інфляції (10)	Стабільне помірне зростання (14)
3. Валютна стабільність (2-14)	Вільно конвертована та стабільна валюта (12)	Слабка валюта (8)
4. Оцінка переказу прибутку (2-12)	Вільний переказ із попереднім дозволом (10)	Сильний контроль (6)
5. Захист технології (2-10)	Сильний захист патентів і торгових марок (10)	Захист при реєстрації в цій країні (4)
6. Ставлення до іноземних інвестицій (0-12)	Незначні заохочення (6)	Допуск тільки окремих інвестицій (4)
7. Обмеження і пільги для іноземних інвесторів (0-16)	Вибіркове позитивне ставлення (10)	Дуже ліберальне позитивне ставлення (12)
8. Фактори соціально-культурної взаємодії (0-8)	Відкрите культурне середовище (8)	Помірковано відкрите культурне середовище (6)

Практичне заняття № 7.
ТЕМА: МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ

МЕТА: визначити сутність інтеграційних процесів, з'ясувати характеристики різних видів інтеграційних угруповань, набути навичок розрахунку економічних ефектів інтеграції.

Питання для обговорення:

1. Визначення економічної інтеграції, її передумови і цілі. [2 с.105-107], [5 с. 281-286]
5. Види інтеграційних угруповань. [2 с.107-109], [5 с. 288-302]
2. Економічні ефекти при створенні митного союзу. [3 с. 289-292, 296-300]
3. Форми регіональної економічної інтеграції. [6 с. 321-341]

Теми доповідей:

1. Економічна інтеграція України в міжнародному контексті.
2. Прикордонне співробітництво як фактор регіональної інтеграції.
3. Східний вектор в міжнародній діяльності України.
4. Європейський вектор в міжнародній діяльності України.

Аналітичні завдання:

Завдання 1. Країна, яка виробляє виключно промислові товари, прагне створити митний союз із країною, яка виробляє виключно сільськогосподарські та сировинні товари. Чи приведе такий митний союз до підвищення рівня добробуту в кожній з країн?

Завдання 2. Використовуючи аналіз «економії масштабів виробництва», поясніть, чому спільний ринок дав можливість багатьом галузям європейської промисловості успішніше конкурувати на міжнародних ринках. Поясніть твердження: «Економічна інтеграція здатна стимулювати вільну торгівлю між країнами-членами і водночас ставити серйозні перепони третім країнам».

Завдання 3. В 1994р. набрала чинності угода про вільну торгівлю між США і Канадою. До яких наслідків це приведе для:

- США,
- Канади,
- країн Європи.

Розв'язання задач:

Задача 1. Автомобільне колесо коштує в Україні 100 дол. США, в Польщі – 80 дол. США, в Росії 60 дол. США. Україна – маленька країна, її зовнішня торгівля не впливає на рівень світових цін.

Визначити:

1. Якщо Україна вводить 100-відсотковий адвалерний тариф на імпорتنі колеса, то чи буде Україна продовжувати імпортувати колеса?
2. Якщо після цього Україна утворить митний союз з Росією, чи буде вона виробляти колеса, чи імпортуватиме них?
3. Який ефект – створення торгівлі чи відхилення торгівлі виникає при заснуванні митного союзу України з Росією?
4. В Україні вводиться 50% адвалерний тариф на імпорт коліс. Чи буде Україна продовжувати імпортувати колеса?
5. Якщо тепер Україна утворить митний союз з Польщею, чи буде вона сама продукувати колеса чи імпортуватиме їх?
6. Який ефект – створення торгівлі чи відхилення торгівлі виникає при заснуванні митного союзу України з Польщею?

Задача 2. Розрахувати економічний ефект інтеграції.

Таблиця 7.1. Вихідні дані:

Країна	Статус	Внутрішня ціна	Мито	Попит у країні імпорту, млн..шт	Пропозиція у країні імпорту, млн..шт
Польща	експортер	8		80	20
Україна	імпортер		1		
Росія	експортер	8,5		70	30

Визначити:

1. Обсяг і джерело імпорту.
2. Ефекти доходу, захисту, споживання та створення торгівлі, якщо Україна вступить до митного союзу з Росією.
3. Ефекти доходу, захисту, споживання та створення торгівлі, якщо Україна вступить до митного союзу з Польщею.

Задача 3. Україна та Білорусь збираються створити зону вільної торгівлі. Для цього Україна імпортувала 10 млн транзисторних радіоприймачів з третіх країн за 100 дол. кожний, які оподатковувалися митом у 30 дол. Витрати виробництва цих радіоприймачів в Білорусії становлять 110 дол., а в Україні – 130 дол.

Визначити:

1. Якою буде для України ціна переорієнтації її зовнішньої торгівлі на Білорусію після створення зони вільної торгівлі?
2. Наскільки має збільшитись обсяг імпорту України, щоб компенсувати витрати, викликані цією переорієнтацією?

Практичне заняття № 8.
ТЕМА: РЕГУЛЮВАННЯ РІЗНИХ ФОРМ МІЖНАРОДНИХ
ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

МЕТА: визначити, як здійснюється регулювання міжнародної торгівлі товарами і послугами, міжнародного інвестування, технологічного обміну та міжнародної міграції робочої сили.

Питання для обговорення:

1. Регулювання міжнародної торгівлі товарами та послугами. [2 с.234-241]
2. Регулювання міжнародного інвестування. [2 с.242-243]
3. Регулювання міжнародного технологічного обміну. [2 с.243-244]
4. Регулювання міжнародної міграції робочої сили. [2 с.244-245]
5. Регулювання зовнішньої заборгованості країн. [2 с.257-260]

Теми доповідей:

1. Основи міжнародно-правового регулювання світогосподарських зв'язків.
2. Міжнародні організації з регулювання в галузі промисловості і енергетики.
3. Міжнародні організації з регулювання в галузі сільського господарства й продовольства.
4. Міжнародні організації з регулювання в галузі транспорту й зв'язку.
5. Сучасні механізми регулювання міжнародної передачі технологій.
6. Правові аспекти регулювання іноземних інвестицій в Україні.
7. Україна – СОТ: реалії і перспективи.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Позначена курсивом література є в наявності на кафедрі.

1. Єгоров О.Б. Митна економіка (Україна – СОТ - ЄС): Посібник. – Одеса: ПЛАСКЕ ЗАТ, 2005. – 226с.
2. Козак Ю.Г., Макогон Ю.В., Логвинова Н.С., Барановська М.І., Московченко О.М., Захарченко О.В. Кредитно-модульний курс з міжнародної економіки: Навч.пос. – К.: Центр учбової літератури, 2008.- 296с.
3. Козик В.В., Панкова Л.А., Григор'єв О.Ю., Босак А.О. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини: Практикум. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Вікар, 2006. – 589с.
4. Кухарська Н.О., Харічков С.К. Міжнародна економічна діяльність України: Навчальний посібник. – «Одісей», 2006. – 456с.
5. Международные экономические отношения: учебник для студентов вузов, обучающихся по экономическим специальностям / [В.Е. Рыбалкин и др.]; под ред. В.Е. Рыбалкина. – 6-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2007. – 591с.
6. Ткаченко А.М., Воронкова В.Г., Ткаченко М.О. Міжнародні економічні відносини. Навчальний посібник. – К.: „Видавничий дім „Професіонал””, 2009. – 352с.